

Nemasys C aaltjes bestrijden oprukkende Duponchelia

Enkele jaren geleden was *Duponchelia fovealis* een vrij onbekende gast in de kas. Anno nu vrezen steeds meer siertelers dit rupsje. Zo ook Antoine Hoeijmakers uit Maasbree. Hij bestrijdt met succes de ongewenste gast met het aaltje 'Steinernema carpcapsae' (*Nemasys C*).

Tekst: Guus Queisen, Fotografie: Zebra Fotostudio's

Sinds drie jaar is de rups *Duponchelia* een ongewenste gast in de producten van sierteeltbedrijf Glorious Gloriosa. De *Duponchelia* rukt steeds meer op in de kassen. "Het is in korte tijd uitgegroeid tot een ware plaag. Vooral kruidige potplanten zijn een gewillige prooi voor de *Duponchelia*. Bij houtachtige gewassen tref je ze aanzienlijk minder aan. Bij een aangetaste plant is optisch 1/3 deel van de stengel aange-tast terwijl 2/3 gewoon groen is", spreekt Rudo van Teeffelen, bedrijfsleider bij Glorious Gloriosa, inmiddels uit ervaring. "Drie jaar geleden kregen we de eerste signalen van de aanwezigheid van *Duponchelia fovealis* in onze kassen, vooral in de Gentiaan. Het eerste jaar vroegen we ons af: Wat is dit? Waar komt dit vandaan? In het tweede jaar werd ons veel duidelijk. Het rupsje bleek de naam '*Duponchelia fovealis*' te dragen."

Hoe lang het insect al in de kas vertoeft is niet te achterhalen. Wel dat vanuit Denemarken geleverd plantmateriaal ook al besmet was. "We hebben de leverancier hiervan op de hoogte gesteld. Ook hij heeft de bestrijding op zich genomen, waardoor de druk in onze kassen nu aanmerkelijk lager is", zegt Antoine Hoeijmakers.

In het Limburgse Maasbree bestiert het kwekersechtpaar Antoine en Anja Hoeijmakers, samen met bedrijfsleider Van Teeffelen, het twee hectare tellende sierteeltbedrijf 'Glorious Gloriosa'. Naast de hoofdteelten Gloriosa en Mandevilla telen ze ook Heliconia, Torenia, Dianthus Adorables en Gentiaan. Via veilingen, bemiddeling, cash & carry en op bestelling komen deze bij de consument terecht. Voor de dagelijkse werkzaamheden beschikt het echtpaar over een team van acht vaste medewerkers.

Tijdens de piekperiodes wordt het team aangevuld met (vooral) Poolse seizoenmedewerkers.

Bron

Van Teeffelen denkt de oorzaak van de Duponchelia opmars te weten: "Er zijn steeds minder chemische gewasbeschermingsmiddelen toegelaten. In het verleden werd de Duponchelia als 'bijvangst' meegenomen in de bestrijding van andere insecten door breedwerkende middelen. Echter steeds minder middelen zijn toegelaten zoals bijvoorbeeld Steward. Verder stelt de retail steeds hogere eisen op het vlak van residuen. Hierdoor krijgen bepaalde insecten volop de kans zich te ontwikkelen. Willen we deze insecten de baas blijven en onze producten kunnen blijven verkopen, dan moeten we het meer en meer zoeken in een biologische bestrijding." Een natuurlijke vijand van Duponchelia is het aaltje 'Steinernema carpocapsae'. BASF brengt dit onder de merknaam Nemasys C op de markt. Antoine Hoeijmakers en zijn bedrijfsleider Rudo van Teeffelen zetten deze natuurlijke bestrijder sinds drie jaar met succes in. Lowie Smolders, die bij Royal Brinkman sierteeltadviseur is voor Zuid-oost-Nederland en Duitsland, vult de visie van Rudo van Teeffelen verder aan: "Toegelaten chemische middelen mag je veelal niet vaker dan twee of drie keer per jaar gebruiken. Bovendien moet je rekening houden met de resistentie. Voor een glastuinder is dit een verre van optimale situatie. Biologische middelen (aaltjes/

roofmijten) mag je zo vaak inzetten als noodzakelijk. Het uiteindelijke resultaat is veelal gelijk aan dat van chemische bestrijding. Wel zal de tuinder met de biologische bestrijdingswijzen moeten leren werken."

Signalen

De rups van de Duponchelia fovealis heeft een verborgen leefwijze en is daardoor vaak moeilijk te traceren. Vanwege de vele schuilmogelijkheden houdt de rups vooral van dichte gewassen en een hoge vochtigheid. Schade van de rupsen herkennen de telers vooral aan de vraat aan de

'Droge grond betekent het einde voor de aaltjes.'

plantvoet, vraat aan wortelhals en bladeren en voren in plantstengels. Veelal precies op de grens van grond en lucht. In die zone is het vochtig, waardoor daar ook Botrytis ontstaat. Larven van Duponchelia vinden dat lekker, dus daar leggen de motjes hun eitjes. "Aan één kant van de stengel, steevast op de plek tussen hemel en aarde, verwondt de larf het plantje. Vervolgens gaat dit plekje meer problemen opleveren. Zo kan er makkelijk Fusarium infiltreren", zegt bedrijfsleider Rudo van Teeffelen.

Duponcheliomotjes zijn lichtbruin van kleur en hebben crèmekleurige strepen op hun achterlijf. De kleur van de rups is meestal donkerbruin. Dit hangt af van het materiaal dat ze vreten. Ze kunnen 1,7-3 cm lang worden en hebben een parelachtige glans.

Aanpak

Een effectieve aanpak van de Duponchelia-larven is mogelijk met de inzet van de aaltjessoort Steinernema carpocapsae. Deze zeer kleine Nemasys C-aaltjes sporen de rupsen/larven op om er via natuurlijke openingen naar binnen te dringen. Daar laten ze vervolgens hun bacteriën los, waardoor de larven sterven. De Nemasys C-aaltjes lossen goed op in water en kunnen worden gespoten of met het gietwater aan de plantjes worden verstrekt. Voor het beste resultaat is direct contact tussen de aaltjes en de Duponchelia-larven belangrijk. Aangezien de meeste rupsen zich aan de onderkant van het gewas en in de bodem bevinden is het essentieel om de aaltjes aan de onderzijde van het gewas aan te gieten en er bovendien voor te zorgen dat de planten en bodem zo lang mogelijk nat blijven. In een vochtige bodem kunnen deze aaltjes vier tot zes weken overleven.

Onderschatting

Tot vier jaar geleden was de Dupon-

chelia geen gespreksonderwerp bij zowel tuinders als gewasspecialisten. Voor deze periode waren ook voldoende middelen beschikbaar om deze en andere plagen te bestrijden. Sinds vier jaar is deze rups duidelijk in opmars. Wat Smolders beangstigt is dat sommige telers het gevaar nog steeds onderschatten. "Telers geven dan geen aandacht aan wat rondvliegende motjes. Het volgend jaar is hun aanwezigheid vele malen groter." Van Teeffelen ervaart daarnaast dat telers in eerste instantie denken aan een wortelprobleem. "Als zich dit openbaart en je moet dan pas de Duponchelia gaan bestrijden ben je te laat. Bestrijding dient in een zo'n vroeg mogelijk stadium te gebeuren. Als zich teveel bladgroen heeft ontwikkeld, komt het water er niet goed bij en bovendien wordt de rups sterker, waardoor het uiteindelijke resultaat aanzienlijk minder is. Hoe jonger de rups, hoe zachter zijn vel hoe makkelijker de aaltjes kunnen binnendringen, wat uiteindelijk resulteert in het beste resultaat."

Preventief

Preventieve bestrijding is essentieel om de Duponchelia fovealis de kop in te drukken. "Daartoe laten we bij de eerste gietbeurt de aaltjes meevloeiën", onderstreept Rudo van Teeffelen: "Je moet er kort na het stekken bij zijn, als er nog geen bladmassa is gevormd. Hoe voller

de plant, des te minder water bij de plantvoet komt. Wij doseren het water met 2,5% Nemasys C. Volgende water is nodig om de aaltjes tussen hemel en aarde te krijgen. Om de aaltjes niet tegen te houden of te vernietigen is het belangrijk dat filters groter zijn dan 0,3 mm en dat de pompdruk niet boven 20 bar uitkomt." Van Teeffelen gebruikt Nemasys C dus vooral preventief bij het oppotten en vervolgens twee tot drie keer tijdens de teeltperiode. Van Teeffelen: "De potgrond dient vochtig te blijven. Droge grond betekent het einde voor de aaltjes."

Resultaat

De Duponchelia-aanpak die Rudo van Teeffelen samen met Lowie Smolders heeft uitgewerkt, werpt zijn vruchten af. "De biologische bestrijding met Nemasys C is een interessante optie. Uiteindelijk kunnen we zo circa 80 procent van de Duponchelia fovealis bestrijden. Vorig jaar hadden we al beduidend minder uitval bij de potanjer Genti-aan. Nu is het zaak de situatie onder controle te houden." Daartoe zet Van Teeffelen ook feromonenvallen in. Die vangen de Duponchelia fovealis -mannetjes. De totale kas (periodiek) schoon spuiten is om praktische redenen niet uitvoerbaar. Van Teeffelen: "We zijn nooit helemaal leeg."

Keuzemogelijkheid

Volgens Lowie Smolders hebben telers weinig of geen andere keus dan de Duponchelia fovealis op biologische wijze te bestrijden. "Bepaalde gewasbeschermingsmiddelen zijn niet toegelaten of nog slechts heel beperkt. Ik zie de gewasbeschermingsmiddelen steeds meer als een noodgreep die de teler achter de hand heeft voor het geval het echt uit de hand loopt. Als teler kun je daar niet op bouwen. Sowieso zullen we in de kassenteelten steeds meer toe gaan naar een biologische aanpak. Maar geheel biologisch lukt nu (nog) niet." De inzet van biologische middelen ten opzicht van chemische schat Smolders nu op 50-50.

Effectief middelenpakket

Ron van den Beukel, Crop Manager Glastuinbouw bij BASF Agro, onderstreept het belang van een effectief middelenpakket, met zowel biologische als chemische middelen. "Onze insteek is het combineren van chemische gewasbeschermingsmiddelen met biologische gewasbeschermingsmiddelen en natuurlijke vijanden. In dit kader investeren we als BASF steeds meer in de ontwikkeling van geïntegreerde middelen." Als voorbeeld wijst hij naar de positieve ervaringen in de bestrijding van Duponchelia door een systeem-aanpak met Nemasys C-aaltjes en bacteriepreparaten aan de basis. ■

